

СВЕТИ НИКОЛА И ЗМИЯТА

Едно време, когато свети Никола направил първия кораб и го пуснал в морето да плава, поканил всички животни, за да ги повози. Накачили се змии и гущери, мишки и котки, вълци и лисици, мечки и глигани; долетели славеи и лястовици, орли и бухали, щъркели и кукумявки и още птици, и още животни. Корабът се напълнил и отплавал в морето.

Славеите запели от радост, мечките зареваха, щъркелите затракали с клюнове, котките замаякали. Всеки се веселял със свой глас и се вдигнала олелия до Бога.

Мишката много не разбираше от песни и веселби, пък и кой щял да ѝ чуе гласеца в тази врява. Тя слязла в трюма на кораба и от скука започнала да гризе ръба на една дъска. Гризала, дълбала, гризала, дълбала и след няколко часа изведнъж силна струя вода бликнала в кораба. Той започнал бързо да се пълни и да потъва.

Свети Никола се уплашил, уплашили се и животните. Започнали да тичат насам-натам, много от тях не знаели да плуват – ще се издавят. Тогава змията допълзляла при светеца и рекла:

– Дядо Никола, аз ще запуша дупката да не влиза вода в кораба, ако ми дадеш няколко от онези славеи, които пеят така хубаво.

Свети Никола в страха си не разбрал добре какво му иска змията и казал:

– Давам ти ги всичките, само ни спаси.

Змията веднага се спуснала в трюма, отишла при дупката, завряла си опашката и спряла водата.

– Дядо Никола, удари сега и ми отсечи опашката, докдето е влязла в дупката.

Свети Никола замахнал с тоягата си, ударил змията по опашката и я прекъснал. Корабът бил спасен, а змията се увила около тоягата на светеца. Като минала опасността, той попитал ядосано:

– Сега да ми кажете, кой направи тази беля? Кой искаше да ни издави всички в морето?

Мишката нямало накъде, било я срам да излъже, току излязла и застанала пред свети Никола.

– Дядо, аз направих това, ама без да искам.

– Как да не си искала, като си оставила дружината и си се завряла в тъмното да прогризеш дупка в дъската. Ти знаеш ли, че поради това сега всички те намразиха.

Мишката се засрамила и избягала да се скрие в най-тъмния ъгъл на трюма. Свети Никола казал на змията:

– Иди я хвани! Вместо славеите на теб ти давам мишките. Додето свят светува, да ги гониш и да ги ловиш.

Змията се спуснала да търси мишката.

СВЕТИ ИЛИЯ И ХОРАТА

Едно време светците ходели по земята и хората искали от тях кой каквото му било нужно. Един искал дъжд, друг суша; един слънце, друг вятър – в зависимост от това какво бил насял по полето или какъв занаят имал. Най-вече молели свети Илия, защото той бил най-гръмогласен, пък и той пускал и дъжд, и гръмотевици, и светкавици. Народът мислел, че и Господ се страхува от дядо Илия. Затова някои започнали да го канят на гости, гощавали го с каквото имали въщи и го дарували. Свети Илия, като видял, че народът много го почита, отишъл при Бога и му рекъл:

– Моля ти се, дядо Боже, да дадеш на хората всичко, което искат, и да става, когато го поискат.

– А какво искат хората, дядо Илия? – попитал го Господ.

– Искат винаги времето да е такова, каквото им е нужно. Когато искат слънце – слънце да грее; когато искат дъжд – дъжд да вали; когато искат вятър – вятър да духа; когато искат жега – и това да има.

Господ помислил малко, засмял се и рекъл:

– Бива, свети Илия, защо да не бива! Иди, та кажи на народа – ще се даде на всеки каквото поиска, та да е доволен. Аз малко лошо постъпих с Адам – оставих хората да се мъчат и с много труд да изкарват прехраната си.

Зарадвал се свети Илия, слязъл на земята, ама не тихо както правел Господ, ами като загърмял, като затрещял, като се засвятало, станала страшна буря – завалял дъжд като потоп и току от дъжда излязъл свети Илия, мокър като пиле. Един човек го видял и рекъл:

– Бре, сега да грейне едно слънце, хем да изсуши дядо Илия, хем тревата ще покара, както се е напоила сега с вода.

Още рекъл, недорекъл и облаците се разкъсали по не-

бето, слънцето огряло и всичко живо се усмихнало. Насядали хората на слънце около свети Илия и казали:

– Жив да си ни, дядо Илия, ти си уплашил и Бога, та я гледай как след дъжда изгря слънце.

– Аз се помолих на Бога да ви дава отсега такова време, каквото поискате. Той искаше да ми откаже, но като ме видя такъв стар и уморен, се съгласи да става на земята всичко, каквото поискат хората.

– Сполай ти, дядо Илия, да си жив, докато свят светува – рекла една жена. – Я дайте, хора, да го нагостим! Не виждате ли, че е гладен, докато дойде до нас, колко път е извървял.

Разшетали се жените, наредили трапеза. Като се нахранил, свети Илия си тръгнал, защото имал много работа. Тогава светът още не бил направен като сега, та светците ходели и поправяли което е нужно.

Народът започнал да прави каквото си иска – поискал ли дъжд – веднага започвало да вали; поискал ли слънце – грейвало слънце; поискал ли вятър да духа – появявал се вятър. Каквото искал народът, това и ставало. Като разбуели ония ливади; лозята натегнали от грозде; жито, просо, царевица – от всичко се народило по толкова, че нямало обирване. Народът нямало какво да прави с толкова богатство – не можел да му надвие с ядене и пиене. Хората започнали да си зидат къщите с тухли от брашно, месени с вино. Жените и децата се къпели в мляко, мъжете пиели вино като вода.

Селяните все по-малко работели, все повече ядели и пиели – забравили и за свети Илия и за Господа. Решили да направят събор – да се съберат всички на една трапеза и цял ден да ядат и да пият, колкото им душа иска. Омесили пресни погачи, разсукали вити баници, заклали телета и агнета, натрупали камари печено месо, наточили вино и

ракия и седнали да се веселят. Добре ама, като разчупили хляба, хапнали го – горчал, пийнали от виното да си оправят вкуса и то се оказало горчиво, не може да се пие. Всичко било станало горчиво.

– Веднага да потърсим дядо Илия и да го попитаме защо всичко нагарча.

– Нещо сме прегрешили пред стареца, а може и Бога да сме ядосали – рекли жените. – Трябва да идем и да поискаме прошка.

Вдигнали се неколцина мъже да идат и да оправят работата. Тръгнали те – ходили, ходили – от рид на рид, от поле на поле. Тогава хората били малко и селата не били така близо едно до друго, както е сега. Мъжете стигнали в далечно село. Там на един чукар под стара круша бил полегнал свети Илия. Те приближили до него, без да го видят, той се разбудил от шума и в просъница се изкашлял. От устата му излязъл огън, та ударил крушата. Оттогава е останал обичаят, когато гърми и святка, да не се седи под круша на полето, защото върху нея най-често пада огън от свети Илия. Светецът видял, че мъжете се търколили от страх на земята и лежали като умрели. Той ги повикал, поразпитал ги и те му разказали, че са дошли за помощ, защото всичко за ядене и пиене станало много горчиво.

– Защо така? – попитал дядо Илия.

– Ние не знаем защо е горчиво, ама нищо не може да се сложи в уста. Помогни ни да оправим храната, че ще измрем от глад, ще ни вземе Дяволът при него и на Господа хич няма да му останат хора.

– Хайде, елате с мене – казал дядо Илия, – да отидем и да се помолим на Господа.

Отишли всички при Бога, казали му какво се е случило и той им отвърнал:

– Видяхте ли, понеже всичко става лесно, вие преста-

нахте да работите и да почитате Бога. Вече нищо не ви е сладко, защото не е добито с труд. Затова се върнете сега и работете нивите си като преди. А аз ще определям какво да е времето и каква да е реколтата.

И затова всяка година реколтата е различна – веднъж е изобилна, друг път годината е сушава или пък кишава. Но като работят на нивите си, хората винаги успяват да изкарат прехраната си.